

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

17 octombrie 2019*

„Trimitere preliminară – Accize – Directiva 2008/118/CE – Articolele 8 și 38 – Debitor al accizelor ca urmare a introducerii neregulamentare a unor produse pe teritoriul unui stat membru – Noțiune – Societate responsabilă civilmente pentru faptele comise de administratorul său”

În cauza C-579/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de cour d’appel de Liège (Belgia), prin decizia din 6 septembrie 2018, primită de Curte la 17 septembrie 2018, în procedura

Ministère public,

Ministre des Finances du Royaume de Belgique

împotriva

QC,

Comida paralela 12,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul D. Šváby, îndeplinind funcția de președinte de cameră, doamna K. Jürimäe și domnul N. Piçarra (raportor), judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul belgian, de J.-C. Halleux, de P. Cottin și de C. Pochet, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Kocjan și de C. Perrin, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 79 din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO 2013, L 269, p. 1, denumit în continuare „Codul vamal”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între ministere public (Ministerul Public, Belgia) și ministere des Finances du Royaume de Belgique (ministrul finanțelor din Regatul Belgiei), pe de o parte, și QC și societatea Comida paralela 12 (denumită în continuare „Comida paralela”), pe de altă parte, în legătură cu stabilirea debitorului accizelor devenite exigibile ca urmare a introducerii neregulamentare a unor produse în Belgia.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 79 din Codul vamal definește, la alineatul (1), noțiunea de „datorie vamală care ia naștere prin nerespectare”, stabilește, la alineatul (2), momentul în care aceasta ia naștere și, la alineatele (3) și (4), îl identifică pe debitorul ei.
- 4 Articolul 8 din Directiva 2008/118/CE a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind regimul general al accizelor și de abrogare a Directivei 92/12/CEE (JO 2009, L 9, p. 12) prevede:

„(1) Persoana plătitoare de accize care au devenit exigibile este:

- (a) în ceea ce privește ieșirea unor produse accizabile dintr-un regim suspensiv de accize, astfel cum se menționează la articolul 7 alineatul (2) litera (a):
  - (i) antrepozitarul autorizat, destinatarul înregistrat sau orice altă persoană care eliberează produsele accizabile din regimul suspensiv de accize sau în numele căreia se efectuează această eliberare și, în cazul ieșirii neregulamentare din antrepozitul fiscal, orice altă persoană care a participat la această ieșire;
  - (ii) în cazul unei nereguli în cursul unei deplasări a produselor accizabile în regim suspensiv de accize, astfel cum este definită la articolul 10 alineatele (1), (2) și (4): antrepozitarul autorizat, expeditorul înregistrat sau orice altă persoană care a garantat plata accizelor în conformitate cu articolul 18 alineatele (1) și (2) și orice persoană care a participat la ieșirea neregulamentară și care avea cunoștința sau care ar fi trebuit să aibă cunoștința în mod normal de caracterul neregulamentar al acestei ieșiri;
- (b) în ceea ce privește deținerea unor produse accizabile, astfel cum se menționează la articolul 7 alineatul (2) litera (b): persoana care deține produsele accizabile sau orice altă persoană implicată în deținerea acestora;

[...]

(2) Atunci când mai multe persoane sunt obligate să plătească aceeași datorie privind accizele, acestea sunt obligate să plătească în solidar acea datorie.”

5 Articolul 33 din această directivă prevede:

„(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 36 alineatul (1), în cazul în care produsele accizabile care au fost deja eliberate pentru consum într-un stat membru sunt deținute în scopuri comerciale în alt stat membru pentru a fi livrate sau utilizate pe teritoriul acestuia, produsele în cauză sunt supuse accizelor, iar accizele devin exigibile în acest alt stat membru.

În sensul prezentului articol, «deținere în scopuri comerciale» înseamnă deținerea de produse accizabile de către o altă persoană decât o persoană privată sau de către o persoană privată în alte scopuri decât pentru uz propriu și transportarea de către aceasta, în conformitate cu articolul 32.

(2) Condițiile de exigibilitate și nivelul accizelor care urmează să fie aplicate sunt cele în vigoare la data la care accizele devin exigibile în acest alt stat membru.

(3) Persoana plătitoare de accize devenite exigibile este, în cazurile menționate la alineatul (1), persoana care efectuează livrarea sau deține produsele destinate livrării sau căreia îi sunt livrate produsele în cel de al doilea stat membru.

(4) Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 38, în cazul în care produsele accizabile care au fost deja eliberate pentru consum într-un stat membru se deplasează în cadrul [Uniunii Europene], în scopuri comerciale, produsele în cauză nu sunt considerate ca fiind deținute în aceste scopuri până în momentul în care ajung în statul membru de destinație, cu condiția ca deplasarea să se realizeze pe baza formalităților prevăzute la articolul 34.

[...]”

6 Potrivit articolului 38 alineatul (3) din directiva menționată, „[a]ccizele sunt datorate de persoana care a garantat plata acestora în conformitate cu articolul 34 alineatul (2) litera (a) sau cu articolul 36 alineatul (4) litera (a) și de orice persoană care a participat la neregulă”.

Dreptul belgian

7 Potrivit articolului 265 din loi générale sur les douanes et accises (Legea generală privind vămile și accizele) din 18 iulie 1977 (*Moniteur belge* din 21 septembrie 1977, denumită în continuare „Legea generală privind vămile și accizele”), „persoanele fizice și juridice răspund civilmente și solidar pentru plata amenzilor și a cheltuielilor rezultate din condamnările pronunțate în temeiul legilor în materie de vămi și de accize împotriva prepușilor lor sau împotriva administratorilor, a gestionarilor sau a lichidatorilor lor pentru încălcările pe care le-au săvârșit în această calitate”.

8 Articolul 266 din legea menționată prevede că, „[c]u excepția cazului în care există dispoziții contrare în legile speciale și fără a aduce atingere amenzilor și confiscărilor în beneficiul Trezoreriei, autorii și complicii lor, precum și persoanele responsabile de încălcare sunt obligate în solidar la plata impozitelor și a taxelor de care Trezoreria a fost sau ar fi fost lipsită prin fraudă, precum și a dobânzilor de întârziere eventual datorate”.

9 Loi relative au régime général d'accise (Legea privind regimul general al accizelor) din 22 decembrie 2009 (*Moniteur belge* din 31 decembrie 2009) prevede că aceasta stabilește regimul general al accizelor „sub rezerva aplicării normelor stabilite de [Legea generală privind vămile și accizele]”.

10 Aceeași lege precizează că debitorii accizelor în cazul unei nereguli săvârșite în Belgia în cursul unei deplasări a produselor accizabile sunt „persoana fizică sau juridică ce a garantat plata [...] sau orice persoană care a participat la neregulă”.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 11 Comida paralela este o societate de drept spaniol care are ca obiect de activitate comerțul cu băuturi. QC este administratorul său.
- 12 Acestei societăți și lui QC li se reproșează că, în cursul anilor 2012 și 2013, au introdus în mod neregular în Belgia băuturi deja eliberate pentru consum în alt stat membru fără a prezenta pentru aceste produse un document de însoțire simplificat sau un certificat de garanție și fără a plăti accizele și cotizația de ambalaj.
- 13 Printr-o hotărâre pronunțată la 18 mai 2017, tribunal correctionnel de Liège (Tribunalul Corecțional din Liège, Belgia) a obligat în solidar Comida paralela și pe QC la plata accizelor, a accizelor speciale și a cotizației de ambalaj, majorate cu dobânzi de întârziere, precum și la reproducerea, în scopul confiscării, a cantității de băuturi „importate în mod fraudulos” sau la plata contravalorii acestora. De asemenea, acest tribunal a obligat Comida paralela personal la plata unor amenzi. Societatea menționată a declarat apel împotriva acestei hotărâri la instanța de trimitere.
- 14 Printr-o hotărâre din 17 septembrie 2018, această instanță a achitat Comida paralela pe plan penal pentru motivul că nu era decât o societate-ecran care i-a permis lui QC să organizeze o fraudă în interesul său exclusiv. Instanța de trimitere a precizat că, potrivit reglementării belgiene, răspunderea penală a unei persoane juridice nu poate fi angajată pentru un act efectuat de un organ în exercitarea atribuțiilor sale dacă acest act a fost realizat în interesul exclusiv al organului și în prejudiciul persoanei juridice.
- 15 Instanța de trimitere arată însă că, în pofida achitării sale pe plan penal, Comida paralela rămâne răspunzătoare, în civil, în temeiul articolelor 265 și 266 din Legea generală privind vămile și accizele, în calitate de debitor solidar în privința recuperării datoriei vamale. Totuși, potrivit acestei instanțe, Codul vamal s-ar opune ca o societate să fie obligată la plata unei datorii vamale născute din introducerea neregulară pe teritoriul belgian de către administratorul acestei societăți a unor mărfuri provenite dintr-un stat membru al Uniunii.
- 16 În acest context, cour d’appel de Liège (Curtea de Apel din Liège, Belgia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 79 din [Codul vamal] se opune sau nu ca o reglementare națională, astfel cum este pusă în aplicare prin articolul 266 din [Legea generală privind vămile și accizele], în cazul introducerii neregulară pe teritoriul vamal al Uniunii a unor mărfuri supuse unor taxe la import, să considere că partea responsabilă civilmente pentru autorul unei asemenea infracțiuni la care partea responsabilă civilmente respectivă nu a participat este codebitor solidar al datoriei vamale?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 17 Guvernul belgian consideră că prezenta cerere de decizie preliminară este inadmisibilă, pe de o parte, ca urmare a lipsei de relevanță a întrebării adresate pentru soluționarea litigiului principal și, pe de altă parte, ca urmare a neprecizării suficiente a cadrului factual și juridic al acestui litigiu, precum și a motivelor care au justificat trimiterea preliminară.
- 18 În această privință, trebuie amintit de la bun început că întrebările preliminare adresate Curții beneficiază de o prezumție de relevanță (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2018, *Wightman și alții*, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 27). Astfel, din moment ce întrebările respective privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 februarie 2019, *Escribano Vindel*, C-49/18, EU:C:2019:106, punctul 24).

- 19 Așadar, numai instanțele naționale care sunt sesizate cu soluționarea unui litigiu și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată au competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile proprii fiecărei cauze, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a pronunța propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor adresate Curții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 februarie 2019, *Escribano Vindel*, C-49/18, EU:C:2019:106, punctul 24).
- 20 Cu toate acestea, pe de o parte, în cazul în care este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate, aceasta poate respinge cererea de decizie preliminară ca inadmisibilă (Hotărârea din 10 decembrie 2018, *Wightman și alții*, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 27).
- 21 Pe de altă parte, ca urmare a spiritului de cooperare care guvernează relațiile dintre instanțele naționale și Curte în cadrul procedurii preliminare, lipsa unor anumite constatări prealabile ale instanței de trimitere nu conduce în mod necesar la inadmisibilitatea cererii de decizie preliminară dacă, în pofida acestor lacune, Curtea, având în vedere elementele care rezultă din dosar, consideră că este în măsură să ofere un răspuns util instanței de trimitere (Hotărârea din 27 octombrie 2016, *Audace și alții*, C-114/15, EU:C:2016:813, punctul 38).
- 22 În plus, trebuie să se arate că, desigur, Curtea este incompetentă să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare atunci când este evident că dispoziția de drept al Uniunii a cărei interpretare este solicitată nu este aplicabilă (a se vedea printre altele Hotărârea din 1 octombrie 2009, *Woningstichting Sint Servatius*, C-567/07, EU:C:2009:593, punctul 43). Cu toate acestea, pentru a oferi un răspuns util instanței care i-a adresat o întrebare preliminară, Curtea poate fi pusă în situația de a lua în considerare norme de drept al Uniunii la care instanța națională nu a făcut referire în enunțul întrebării sale (Hotărârea din 13 octombrie 2016, *M. și S.*, C-303/15, EU:C:2016:771, punctul 16, precum și Hotărârea din 16 mai 2019, *Plessers*, C-509/17, EU:C:2019:424, punctul 32).
- 23 În speță, în ceea ce privește, în primul rând, aspectul dacă interpretarea solicitată de instanța de trimitere are o legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, este indeniabil, astfel cum subliniază guvernul belgian și Comisia Europeană, că Codul vamal, a cărui interpretare este solicitată, nu este aplicabil, din moment ce produsele introduse neregulamentar pe teritoriul belgian fuseseră deja eliberate pentru consum în alt stat membru.
- 24 Cu toate acestea, din elementele transmise Curții de instanța de trimitere reiese că Comida paralela și QC au fost obligați la plata unor accize, iar nu a unor taxe vamale, întrucât în cauză este vorba despre produse introduse neregulamentar într-un stat membru după ce ele au fost deja eliberate pentru consum în alt stat membru. Așadar, din decizia de trimitere se poate deduce că interpretarea solicitată de instanța de trimitere privește Directiva 2008/118.
- 25 În ceea ce privește, în al doilea rând, prezentarea cadrului factual și juridic de către instanța de trimitere, trebuie să se constate că toate părțile care au prezentat observații au fost în măsură să identifice problema de drept pe care o ridică această instanță. De asemenea, deși decizia de trimitere nu prezintă un cadru juridic ca atare, ea expune conținutul dispozițiilor naționale aplicabile. Așadar, Curtea dispune de elemente de fapt și de drept suficiente pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere.
- 26 În consecință, ținând seama de cele ce precedă, este necesar să se considere că cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 27 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită Curții interpretarea Codului vamal.
- 28 Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 23 și 24 din prezenta hotărâre, această întrebare ar determina Curtea să interpreteze o dispoziție a dreptului Uniunii care nu are vocație să guverneze faptele în discuție în litigiul principal.
- 29 Prin urmare, pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere, revine Curții sarcina de a reformula întrebarea care îi este adresată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2019, Plessers, C-509/17, EU:C:2019:424, punctul 32).
- 30 În această privință, este necesar să se arate că, chiar dacă întrebarea menționată nu vizează în mod expres articolele 8 și 38 din Directiva 2008/118, acestea din urmă, în măsura în care privesc persoanele obligate la plata accizelor devenite exigibile ca urmare a introducerii neregulamentare pe teritoriul unui stat membru a unor produse deja eliberate pentru consum în alt stat membru, se dovedesc pertinente pentru răspunsul care trebuie furnizat instanței de trimitere.
- 31 În aceste împrejurări, trebuie să se reformuleze întrebarea adresată în sensul că urmărește în esență să se stabilească dacă articolele 8 și 38 din Directiva 2008/118 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care, în cazul unei introduceri neregulamentare pe teritoriul unui stat membru a unor produse supuse accizelor și eliberate pentru consum într-un alt stat membru, prevede că o persoană juridică, responsabilă civilmente pentru infracțiunile săvârșite de administratorul său, este codebitoare solidară la plata accizelor.
- 32 În această privință, trebuie să se arate, în primul rând, că secțiunea 5 din Directiva 2008/118, compusă doar din articolul 38, privește neregulile săvârșite cu ocazia deplasării produselor accizabile. Articolul 38 alineatul (3) din această directivă prevede că, într-o asemenea ipoteză, accizele sunt datorate de persoana care a garantat plata acestora în conformitate cu articolul 34 alineatul (2) litera (a) sau cu articolul 36 alineatul (4) litera (a) din directiva menționată și de orice persoană care a participat la neregulă.
- 33 După cum subliniază Comisia, în cauza principală, produsele introduse în Belgia nu erau însoțite de un certificat de garanție, astfel încât este imposibil să se solicite plata accizelor de la un garant în sensul articolului 34 sau al articolului 36 din Directiva 2008/118.
- 34 În al doilea rând, trebuie arătat că sintagma „orice persoană care a participat la neregulă” reținută de legiuitorul Uniunii la articolul 38 alineatul (3) din această directivă nu permite să se excludă ca o societate și administratorul său să fie considerați că au participat la o aceeași neregulă și, prin urmare, să fie obligați în solidar la plata accizelor.
- 35 Pe de o parte, folosirea termenului „persoană”, fără altă precizare, nu exclude *a priori* ca și o persoană juridică să fie vizată. De asemenea, adjectivul nedefinit „orice” permite includerea ipotezei în care mai multe persoane participă la aceeași neregulă.
- 36 Această interpretare literală, potrivit căreia este posibil ca o persoană juridică să poată fi obligată la plata accizelor în solidar cu, eventual, alte persoane care au participat la aceeași neregulă este confirmată de articolul 8 din Directiva 2008/118, care definește persoanele plătitoare de accize care au devenit exigibile. Al doilea alineat al acestui articol prevede astfel că, atunci când mai multe persoane sunt obligate să plătească aceeași datorie privind accizele, ele sunt obligate să plătească în solidar aceea datorie.

- 37 O asemenea interpretare este confirmată și de lucrările pregătitoare ale Directivei 2008/118. După cum arată Comisia, proiectul inițial al acestei directive limita lista persoanelor obligate la plata accizelor, în cazul unei introduceri neregulamentare a produselor pe teritoriul unui stat membru, doar la persoanele care au garantat plata acestor taxe. Consiliul Uniunii Europene a intenționat însă să extindă această listă la „orice persoană care a participat la neregulă”, după cum reiese din articolul 38 alineatul (3) din această directivă. Reținând acest mod de redactare, legiuitorul Uniunii a intenționat, așadar, să definească în sens larg persoanele susceptibile să fie obligate la plata accizelor în caz de nereguli și aceasta astfel încât să se asigure pe cât posibil recuperarea acestor taxe.
- 38 Pe de altă parte, trebuie să se stabilească dacă condiția privind „participarea la neregulă”, prevăzută la articolul 38 alineatul (3) din Directiva 2008/118, permite includerea unei persoane juridice sau fizice exclusiv ca urmare a calității sale de comitent.
- 39 În această privință, trebuie subliniat că articolul 8 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Directiva 2008/118, în cazul unei ieșiri neregulamentare a unor produse accizabile supuse regimului suspensiv de accize, prevede că este obligată la plata accizelor orice persoană care a participat la ieșirea neregulamentară și care, în plus, avea cunoștința sau ar fi trebuit să aibă cunoștința în mod normal de caracterul neregulamentar al acestei ieșiri. Or, această a doua condiție, asimilabilă cerinței unui element intențional, nu a fost preluată de legiuitorul Uniunii la articolul 38 alineatul (3) din această directivă.
- 40 În consecință, lipsa unor precizări, în textul articolului 38 alineatul (3) din Directiva 2008/118, în ceea ce privește noțiunea de persoană care a participat la neregulă, permite să se considere drept debitor al accizelor o persoană juridică ca urmare a acțiunilor unei persoane fizice, din moment ce aceasta din urmă a acționat în calitate de prepus al celei dintâi.
- 41 Astfel, din decizia de trimitere reiese că, în litigiul principal, faptul că QC a acționat în propriul interes și în detrimentul angajatorului său are incidență doar pe plan penal, iar nu pe planul civil al cauzei principale. Pe de altă parte, nu se contestă că QC a acționat în cadrul funcțiilor sale și în realizarea obiectului de activitate al întreprinderii.
- 42 În orice caz, după cum subliniază guvernul belgian, ținând seama de obligațiile impuse la articolul 33 din Directiva 2008/118, o societate precum cea în discuție în cauza principală, care nu îndeplinește formalitățile prevăzute, poate fi considerată „o persoană care a participat la neregulă” în sensul articolului 38 din această directivă.
- 43 Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 38 din Directiva 2008/118 coroborat cu articolul 8 alineatul (2) din această directivă trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care, în cazul introducerii neregulamentare pe teritoriul unui stat membru a unor produse supuse accizelor și eliberate pentru consum într-un alt stat membru, prevede că o persoană juridică, responsabilă civilmente pentru infracțiunile săvârșite de administratorul său, este codebitoare solidară la plata accizelor.
- 44 O astfel de interpretare nu aduce atingere posibilității, eventual prevăzută de dreptul național, ca un comitent obligat în solidar la plata accizelor să formuleze o acțiune în regres împotriva prepusului său în privința căruia s-a declarat că răspunde penal pentru faptele în cauză.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 45 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

Articolul 38 din Directiva 2008/118/CE a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind regimul general al accizelor și de abrogare a Directivei 92/12/CEE coroborat cu articolul 8 alineatul (2) din această directivă trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care, în cazul introducerii neregulamentare pe teritoriul unui stat membru a unor produse supuse accizelor și eliberate pentru consum într-un alt stat membru, prevede că o persoană juridică, responsabilă civilmente pentru infracțiunile săvârșite de administratorul său, este codebitoare solidară la plata accizelor.

Semnături